

ดนตรีไทย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านศิลปกรรม

ดนตรีไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านท่วงทำนอง เครื่องดนตรี และรูปแบบการบรรเลง รูปแบบวงดนตรีไทยที่เป็นมาตรฐาน ดังนี้

- วงปี่พาทย์: ประกอบด้วยเครื่องเป่า (ปี่) และเครื่องตี (ระนาด, ม่วงวง) เป็นหลัก ใช้บรรเลงในงานพิธีต่างๆ และประกอบการแสดงโขน ละคร
- วงเครื่องสาย: เน้นเครื่องสีและเครื่องดีดเป็นหลัก (ซอ, จะเข้) ร่วมกับขลุ่ยและเครื่องกำกับจังหวะ มีเสียงที่นุ่มนวลไพเราะ
- วงมโหรี: เป็นการผสมผสานระนาดวงปี่พาทย์และวงเครื่องสายเข้าด้วยกัน โดยปรับขนาดเครื่องดนตรีให้เล็กลงเพื่อให้เสียงสอดประสานกันอย่างพอดี

คุณครูราชันพ ศาพูน และนักเรียน โรงเรียนบ้านพลอง (พรหมบารุงราษฎร์)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลเขาหลวง

กตยัดไส้

วิธีทำ

STEP 1 : ตำพริกแกง + แล่กบ

- ปอกกระเทียม ซอยข่า ตะไคร้ หอมแดง และขมิ้น ใส่ถ้วยรวมกันไว้

- ขูดมะพร้าว และนำไปคั่วให้หอม

- นำกระเทียม ข่า ตะไคร้ หอมแดง และขมิ้น ที่เตรียมไว้ใส่ลงในครก ตามด้วยเกลือ โขลกให้ละเอียด พักไว้

- ตัดหัวกบ เอาเครื่องในออกให้หมด ลอกหนัง และล้างให้สะอาด จากนั้นนำกบมาตัดขา และสับให้ละเอียด ส่วนตัวกบพักไว้

STEP 2 : ประกอบร่าง + ย่าง

- นำแขน และขาที่สับไว้ใส่ลงในชามผสม ตามด้วยมะพร้าวคั่ว พริกแกงที่เตรียมไว้ ใบมะกรูดซอย และใบกะเพรา คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วยัดเข้าไปในตัวกบ และเสียบไม้

TIP : ใช้ก้านกล้วย ตัดเป็นท่อนประมาณ 1 นิ้ว เสียบลงบนปลายทั้งสองด้านของไม้เสียบ เพื่อให้ไม้ติดกันไม่หลุด

STEP 3 : จัดเสิร์ฟ

- นำกบยัดไส้ไปย่างบนเตาถ่านไฟเบา ระหว่างย่างให้นำกะทิกับพริกแกงที่เหลือผสมกัน ทาบนตัวกบ แล้วย่างไปเรื่อย ๆ จนสุก และมีสีเหลืองหอม

วัตถุดิบ

1. กบ 5 ตัว
2. ข่า 1 แง่ง
3. ตะไคร้ 5 ต้น
4. กระเทียม 20 กลีบ
5. หอมแดง 10 หัว
6. พริกแห้ง 10 เม็ด
7. ใบมะกรูด 5 ใบ
8. ขมิ้น 1 แง่ง
9. เกลือ ½ ช้อนโต๊ะ
10. มะพร้าวทึนทึก 1 ลูก
11. ใบกะเพรา 1 กำ

สมรส ประเวทย์ หมู่ 6 ตำบลบ้านพลอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ทักษะ ทักษะ กลุ่ม 3 ตำบลบ้านพลอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การสานเส้นพลาสติก

อุปกรณ์

เส้นพลาสติก 5 ขีด

กรรไกร

ชุดอกระเป่า

วิธีการทำ

1. ตัดเส้นพลาสติกยาวกว่ากระเป่าแบบ 20-30 ซม. จำนวนความกว้าง 11 เส้น
จำนวนความยาว 23 เส้น
2. นำเส้นพลาสติกที่ตัดไว้โดยนำ 11 เส้นมาเรียงไว้ (ความกว้างของกระเป่า)
3. นำเส้นพลาสติกที่เหลือ 23 เส้น นำมาสานที่ละเส้น
4. เมื่อนำมาสานครบทั้ง 23 เส้นแล้ว หลังจากนั้นจัดเส้นพลาสติกให้แน่น ไม่ให้มีช่องว่าง
5. เมื่อจัดเส้นพลาสติกแล้วให้นำเส้นพลาสติกทุกด้านมาขัดกับลาย โดยขัดเว้นเส้น
6. ขึ้นลายข้างกระเป่า โดยการสานจะใช้ 3 เส้นในการสาน 1 รอบ
  - 6.1 ดึงเส้นพลาสติกที่ขัดไว้มาสานกับ 3 เส้นที่ขึ้นลาย
  - 6.2 สานสลับเส้น
  - 6.3 เมื่อขัดเส้นที่ขัดไว้กับลายแล้ว ให้สานเส้นถัดไปเหมือนเดิม
  - 6.4 แล้วพับลงมาขัดกับลาย
7. เมื่อสานเสร็จแล้ว ให้บีบตามขอบของกระเป่า เพื่อให้ทำเป็นทรง
8. ใส่ชุดอกระเป่า ก็จะเป็นขั้นตอนสุดท้าย

สานเส้นพลาสติก

ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

ขนมโสมง์ (ขนมดอกบัว)

นางพนธ์ เกิดกระจาย ตำบลบ้านพลวง

เป็นขนมพื้นบ้านของชาวไทยเขมรสุนทร ทำกินในเฉพาะครัวเรือนโดยลูกหลานช่วยกันทำ ช่วยกันป็นเป็นการปลูกฝังความรัก ความสามัคคีของคนในบ้าน มีการถ่ายทอดวิธีการทำจาก แม่สู่ลูก จากยายายสู่หลาน เป็นขนมที่ใช้ในงานมงคล เช่น งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ จะนำขนมจัดลงในถาดพูนสูงท่วมถาด นิยมจัดใส่ถาดเป็นเลขคู่ เพื่อแสดงความอุดมสมบูรณ์ ความร่ำรวย มั่งคั่งของเจ้าของบ้าน ใช้ในพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ใช้เป็นส่วนประกอบในพานบายศรี ไม่ใช้ในงานศพ

วิธีทำ

- ผสมแป้ง: นำแป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว และเกลือผสมกัน จากนั้นค่อยๆ ใส่น้ำตาลปีบลงไปนวดกับแป้งจนน้ำตาลละลายเข้ากันดี
- ใส่น้ำตาลปีบ: ค่อยๆ ใส่น้ำตาลปีบลงไปนวด นวดเรื่อยๆ จนแป้งกลายเป็นเนื้อเดียวกันและมีลักษณะเหลวข้น (ไม่เหลวเกินไปเหมือนแป้งแพนเค้ก)
- พักแป้งไว้ประมาณ 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง
- ตั้งกระทะ: ตั้งกระทะก้นลึก (นิยมใช้กระทะเหล็ก) ใส่น้ำมันพืชให้สูงพอประมาณ ใช้ไฟกลาง เมื่อน้ำมันร้อนแล้วให้ปรับเป็นไฟอ่อน
- ทอดขนม: ตักแป้งที่พักไว้หยอดลงตรงกลางกระทะ แป้งจะขยายตัวออก แป้งจะฟูขึ้นและมีขอบกรอบๆ
- ทอดจนสุก: รอจนขอบเป็นสีเหลืองทองและตรงกลางนูนขึ้นมา ใช้ตะหลิวตักน้ำมันราดข้างบนเล็กน้อย หรือกลับด้านทอดจนสุกเสมอกัน
- เสิร์ฟ: ตักขึ้นพักให้สะเด็ดน้ำมัน พร้อมทาน

ส่วนประกอบ

- แป้งข้าวเจ้า 2 ถ้วยตวง
- แป้งข้าวเหนียว 1/2 ถ้วยตวง (เพื่อให้มีความเหนียวนุ่ม)
- น้ำตาลปีบ หรือน้ำตาลแว่น 1/2 - 1 ถ้วยตวง (ตามชอบ)
- เกลือ 1/2 - 1 ถ้วยตวง
- น้ำมันพืชหรือน้ำมันดอกมะลิเล็กน้อย
- เกลือป่นเล็กน้อย
- น้ำมันพืชสำหรับทอด

เลี้ยงผึ้งชันโรง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน
เกษตรกรรม

ผึ้งชันโรง

ผู้ใหญ่ทองเกียรติ ภายดี หมู่ 6 ตำบลบ้านพลอง

ชันโรง หรือที่บางท้องถิ่นเรียกว่า “ผึ้งชันโรง” เป็นแมลงขนาดเล็กในตระกูลเดียวกับผึ้ง แต่มีลักษณะพิเศษคือไม่มีเหล็กใน ไม่ต่อย และมักอาศัยอยู่รวมกันเป็นรังเช่นเดียวกับผึ้งทั่วไป ชันโรงพบได้ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในป่าเขตร้อนชื้น และปัจจุบันเริ่มมีการเลี้ยงเพื่อผลิตน้ำผึ้งคุณภาพสูงในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากน้ำผึ้งจากชันโรงมีสรรพคุณและคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าน้ำผึ้งทั่วไป

ประเพณีแซนโฎนตา

วันจันทร์ที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๘ / วันจันทร์ แรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบ(๑๐)

ชาวไทย เชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ มีประเพณีงานบุญเดือน ๑๐ หรืองานสารท เพื่อทำบุญบูชา รำลึก และอุทิศอาหาร ข้าวของเครื่องใช้แก่บรรพบุรุษ ปู่ย่า ตายาย หรือบุพการีผู้ล่วงลับไปแล้วเช่นเดียวกันกับกลุ่มคนไทยอื่นๆ แต่แตกต่างกันในขั้นตอนพิธีกรรม ปัจจุบันงานแซนโฎนตามีการปฏิบัติกันทั้งในครอบครัว หมู่บ้าน และจังหวัด จะทำพิธีในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกปี เชื่อว่าวิญญาณของบรรพบุรุษจะกลับมาเยี่ยมลูกหลาน หรือญาติพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ สมาชิกในครอบครัวที่อาศัยอยู่ที่อื่นหรือที่แยกครอบครัวจะกลับมาเยี่ยมบ้าน ลูกสาวหรือลูกสะใภ้จะต้องเตรียมของฝาก “กันจิวเป็น” (กระแอมสำหรับจัดเตรียมเครื่องเช่นไห) เป็น เลื่อผ้า เครื่องใช้มาส่งครอบครัวใหญ่ และจะช่วยกันจัดเตรียมเครื่องเช่นไหไว้ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ขนม ผลไม้ เลื่อผ้าเครื่องใช้ เพื่อใช้ในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษของครอบครัว

ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เชื่อว่าเป็นวันที่บรรพบุรุษที่ล่วงลับแล้วเดินทางมาถึงโลก ชาวไทยเชื้อสายเขมรทุกครอบครัวจะจัดเตรียมตั้งเครื่องเช่นไหที่บ้าน โดยจัดใส่กันจิวเป็นเพื่อญาติๆ ใช้สำหรับเซ่นไหว้บรรพบุรุษ การทำพิธีแซนโฎนตาโดยผู้อาวุโสก็จะเรียกตามหาลูกหลาน ญาติพี่น้องว่ามาพร้อมหน้ากันหรือยัง และให้มารวมกัน แล้วจะเริ่มเซ่นไหว้โดยจุดธูปเทียน ยกขันห้าไหไว้และต่างก็พูดเรียกดวงวิญญาณบรรพบุรุษให้มารับเครื่องเช่นไห แล้วรินน้ำให้ล้างมือ และรินเครื่องดื่ม เช่น เหล้า น้ำอัดลม ฯลฯ ซื่อบอกให้รู้ว่ามีเครื่องเช่นไหอะไรบ้าง เหมือนการมารายงานตัวต่อบรรพบุรุษว่าได้มารอต้อนรับแล้ว ในพิธีเซ่นไหว้ใช้เวลาประมาณ ๒๐ -๓๐ นาที เมื่อ ทำพิธีเสร็จแล้วลูกหลานญาติพี่น้องก็จะนำอาหารเครื่องเช่นไหต่างๆ มารับประทานร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในหมู่ลูกหลาน ญาติมิตร เพราะหนึ่งปี มีครั้งเดียว ลูกหลานที่ไปอยู่ต่างถิ่นฐาน ได้รู้จักคุ้นเคยกัน

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (งานเทศกาลของดีอำเภอปราสาท และงานกาชาด)

❀ ขบวนรถศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสาวงาม ริตาปราสาท, ขบวนรำศิลปวัฒนธรรม, ขบวนปรีชญา เศรษฐกิจพอเพียง, และขบวนรถรงค์ต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวโดยความร่วมมือระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนและส่วนราชการอำเภอปราสาทและองค์กรเอกชนในพื้นที่ร่วมส่งเสริม การท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้ชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนของท้องถิ่นตำบลบ้านพลวงและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนเสริมสร้าง รายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ❀

❀ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง ร่วมกับ อำเภอปราสาท โรงเรียนประสาทวิทยาคาร โรงเรียนบ้านพลวง(พรหมบำรุงราษฎร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทีมดารานักแสดงและนางรำชาวตำบลบ้านพลวง จัดการแสดง แสง สี เสียง ชุด "ตามรอยอารยธรรมขอม โบราณ ตำนานตำแยชอ เนียงตวนสตรา" และขบวนแห่วัฒนธรรมอารยธรรมขอมโบราณ ❀

ตำนาน "ตำแยชอ" กำเนิด "เนียง ตวนสตรา"

ตำนาน "พญาช้างเผือก" กำเนิด "นางผมหอม"

ดินแดน พระอินทร์ ถิ่น ปะทายสมัน

ดั่งทับหลัง "พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ"

ตั้งตระหง่าน ณ ปราสาทบ้านพลวง

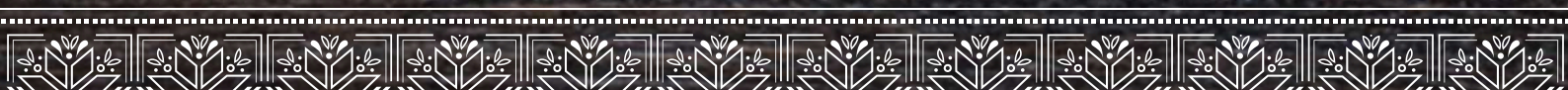

โครงการแข่งขันต๋ายปราสาทบ้านพลวง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง ดำเนินโครงการประเพณีบวงสรวงแซนตาปราสาทบ้านพลวง ขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วง (ขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3) ณ บริเวณปราสาทหินบ้านพลวง ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นตำบลบ้านพลวง ที่สืบทอดกันมาช้านาน สืบสานการประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เป็นขวัญกำลังใจและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่คนในชุมชน ประกอบด้วย พิธีบวงสรวงเช่นไหว้ปราสาทบ้านพลวง กิจกรรมการแสดงดนตรีไทย จากนักเรียนโรงเรียนบ้านพลวง(พรหมบำรุงราษฎร์) กิจกรรมการแสดงรำอ้อปรา จากนักเรียนโรงเรียนบ้านพลวง(พรหมบำรุงราษฎร์)และโรงเรียน ประสาทวิทยาคาร กิจกรรมรำบวงสรวงปราสาท จากนางรำชาวตำบลบ้านพลวง กว่า 100 ท่าน

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบต.บ้านพลวง

โครงการประเพณี สงกรานต์

ขอเชิญร่วมงาน วันสงกรานต์และวันผู้สูงอายุ ของ องค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านพลวง ในระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๘
ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง

วันสงกรานต์ของคนไทย

กิจกรรมทั่วไปในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ คนไทยนิยมเล่นน้ำ ประแป้ง รดน้ำ
ดำหัวผู้ใหญ่ ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระวันสงกรานต์ ใครที่อยู่ห่างไกลครอบครัว
ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อฉลองวันปีใหม่ไทย รวมถึงกล่าวคำอวยพร “สุขสันต์
วันสงกรานต์” และ “สวัสดีวันสงกรานต์” ให้แก่กัน

วันผู้สูงอายุแห่งชาติ

ตรงกับวันที่ 13 เมษายน ซึ่งตรงกับ วันสงกรานต์ หรือ วันขึ้นปีใหม่ไทย วันสำคัญ
ในช่วงสงกรานต์ของทุกปี โดย "วันผู้สูงอายุแห่งชาติ" เกิดขึ้นเพื่อให้ทุกคนให้ความสำคัญ
กับผู้สูงอายุ เห็นถึงคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญกับ "ผู้สูงอายุ" ให้ผู้สูงอายุมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามศักยภาพอย่างมีคุณค่า